

Uvodnik

U vrijeme pisanja ovog "Uvodnika" – polovina je februara 2021. – koronavirus je, za nešto više od godinu, postao novi globalni horizont u kojem su i svijet i naše iskustvo svijeta temeljito promijenjeni. Nakon što je 5. marta 2020. godine potvrđen prvi slučaj ovog virusa u Bosni i Hercegovini, krizni štabovi propisali su mjere koje su se, između ostalog, reflektirale na vjerski život i rad odgojno-obrazovnih institucija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Mjera zabrane okupljanja građana dovela je tokom marta i aprila 2020. godine do pomjerenja vjerskog života iz džamija u kućni ambijent, dok se nastava u mektebima, osnovnim i srednjim školama te fakultetima, umjesto u učionicama, počela realizirati na daljinu korištenjem različitih internet platformi. S tim u vezi, tema ovog broja *Novog muallima* jeste vjerski život i rad odgojno-obrazovnih institucija Islamske zajednice u vanrednim okolnostima izazvanim koronavirusom. No, ovaj broj *Novog muallima* započinjemo rubrikom *Putokazi*, tekstom Ekrema Tucakovića "Mediji Islamske zajednice između lojalnosti i kritičkog odnosa", u kojem autor razvija tezu da termini *lojalnost* i *kritika* u medijima Islamske zajednice nisu inkompatibilni, već da postizanje misije Zajednice zahtijeva lojalnost cilju i razvijanje sposobnosti prosuđivanja metoda i postupaka na tom putu.

Temu broja otvaramo intervjuom s Ismailom Smajlovićem, direktorom Uprave za vjerske poslove Rijasetu IZ. Budući da su proglašenjem pandemije koronavirusa niži organi Islamske zajednice upute o organiziranju vjerskog života u vanrednim okolnostima očekivali od Uprave za vjerske poslove, autor intervjuja Meho Šljivo razgovarao je s direktorom Smajlovićem o aktivnostima ove Uprave i modalitetima upravljanja krizom izazvanom širenjem virusa. Propisane epidemiološke mjere podjednako su se odrazile na sve vjerske i odgojno-obrazovne institucije Islamske zajednice. U tekstu "Mektepska pouka na daljinu u vrijeme pandemije virusa COVID-19, iskustva i preporuke" autor Enes Svraka analizira rad mekteba u posljednja dva mjeseca školske 2019/20. godine i prelazak mektepske nastave iz učionica na platformu "onlinemekteb". U radu su prenesena pozitivna iskustva pojedinih muallima koja drugima mogu poslužiti kao model za poboljšanje rada u vanrednim okolnostima. Aktivnostima vjeroučitelja u osnovnim i srednjim školama u vrijeme koronavirusa bavi se rad "Online nastava i rad vjeroučitelja u okolnostima pandemije" autora Nezira Halilovića. Poslije kraćeg uvoda u historiju učenja na daljinu Halilović analizira prednosti i nedostatke online nastave te poteškoće s kojima su se vjeroučitelji susretali, ukazujući na slabosti koje bi u narednom periodu trebalo otkloniti. Poput drugih srednjih škola, i medrese u Bosni i Hercegovini su tokom 2020. bile primorane preći s tradicionalnog modela nastave na učenje na daljinu. Rad Behram-begove medrese u procesu transfera nastave tematiziraju Mensur Husić i Fuad Imširović u tekstu "Iskustvo online nastave u Behram-begovoj medresi za vrijeme pandemije koronavirusa". Održavanje kontinuiteta obrazovanja u vremenu pandemije, individualni rad s učenicima putem video i multimedijalnih alata, fleksibilnost u radu i sigurno okruženje za zdravlje nastavnika i učenika autori su istaknuli kao važna postignuća realizacije online nastave u Medresi. Komparativnu analizu rada visokoškolskih ustanova Islamske zajednice u doba koronavirusa donosi tekst

Nedima Čirića "Organizacija rada visokoškolskih ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za vrijeme pandemije COVID-19". Autor navodi da je učenje na daljinu dovelo do transformacija pedagoškog i metodičkog pristupa, čime su osnažene nove uloge i kompetencije univerzitetskih nastavnika i studenata. Specifične aktivnosti Vojnog muftijstva koje su bile usmjerene ka misiji pomaganja kako vojnim tako i civilnim strukturama u vrijeme pandemije koronavirusa tokom 2020. godine predstavlja rad Muhameda Okića "Vjerski život u Vojnom muftijstvu u vrijeme pandemije". Pojavom koronavirusa institucije kulture također su bile prisiljene iznalaziti nove modalitete djelovanja. U radu "Zaštita kulturnog naslijeđa u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u doba pandemije COVID-19" autori Ruhulah Hodžić i Ejla Čurovac ukazali su na neophodnost korištenja digitalnih tehnologija u promociji i afirmaciji kulturnog naslijeđa u doba pandemije i nakon nje. Pandemija koronavirusa samo je jedna u nizu zaraznih bolesti koje su kroz historiju ostavile značajnog traga na zdravlje i živote ljudi. Početkom 70-ih godina XX stoljeća tadašnja država SFR Jugoslavija suočila se s epidemijom velikih boginja. Na koji način je ova epidemija utjecala na rad Islamske zajednice i kakve je posljedice po vjerski život muslimana imala, govori rad "Islamska zajednica u SFR Jugoslaviji i epidemija velikih boginja 1972. godine" autora Elvira Duranovića.

U rubrici *Muallim* donosimo dva teksta. Mersad Čobo u prvom radu "Orijentalna leksika u ilmihalima kao podloga ostvarenju specifičnih zadataka mektepske pouke" istražuje prisutnost orijentalne leksike u novim udžbenicima mektepske pouke. U drugom tekstu, "Hafiz Husnija-ef. Semić", autor Ferid Dautović upoznaje nas sa životom i djelom ovog čuvenog visočkog alima. Želja nam je bila da s ovim brojem *Novog muallima* unutar rubrike *Islamske teme* uvedemo *Muallimovu katedru*, odnosno stručno predavanje iz islamskih nauka. Tekstom "Ortografske i artikulacijske pogreške prilikom auditivne i vizuelne primopredaje hadisa", autora Saliha Indžića, započinjemo s realizacijom ovog plana. Ovaj broj *Novog muallima* zatvaramo tekstom "Kontekstualna analiza kur'anskog kazivanja o početku ljudskog roda" u kojem autor Elmir Mašić čitatelje podsjeća na stvaranje prvog čovjeka Adema, a.s., izvlačeći iz kur'anskih kazivanja o tome pouke za Ademovo, a.s., potomstvo u današnje vrijeme.

Tokom uređivanja *Novog muallima* pojavila se jedna, rekli bismo, neusklađenost, a tiče se lekture tekstova. Naime, naša lektorica uočila je da autori u svojim tekstovima rijetko vrše jednačenje suglasnika po zvučnosti kada se imenici *mekteb* doda sufix -ski, -ska, -sko pa umjesto *mektepski/a/o* uglavnom pišu *mektebski/a/o*. Razlog za to je činjenica da se unutar Islamske zajednice, pa i izdavačke kuće El-Kalem, imenica *mekteb* svrstava među orijentalizme kod kojih se čuva izvorni arapski oblik, što je odstupanje od spomenute glasovne promjene koje se javlja u riječima koje bi jednačenjem izgubile svoj oblik (tekbir, hadžski, tešdid i sl.). S obzirom na to da je u riječi *mektepski* jasno da se ista odnosi na mekteb, kako tvrdi lektorica, ova riječ podliježe jednačenju suglasnika po zvučnosti i takvu je nalazimo u Pravopisu bosanskoga jezika. U skladu s tim su lektorisani svi tekstovi u *Novom muallimu* osim naslova knjiga koji su ostavljeni u izvornom obliku.

Elvir Duranović